

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Art coli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 286.

Cum se fac dările de seamă?

Cei mai mulți dintre cărturarii noștri când prind condeiul în mână să scrie ceva pentru publicul mare, nu au gândul și inima curată de a împărtăși și altora ideile și părerile lor, de a espune pe scurt, la înțeles cu bunăcredință și fără patimă lucrurile ce le dă lumii cetitoare ca hrană sufletească, ci în cele mai multe cazuri din motive și interese personale cu tendința de a ataca sau măguli, aștern pe hârtie vorbe nesimțite, fraze sunătoare întortochiat croite după același calapod. Nicăiri, din nici o parte o notiță de informație fără ca să mai aibă încă vr'un alt gând de cât acela de a spune și altora «ce și cum e pe la noi». — Cred că redacțiile ziarelor noastre au motivul să se plângă în contra sărăciei, ce o aduce poșta: câteva ziare, reviste câte un articol dela colaboratorii cunoscuți și din când în când o dare de seamă, în care se descrie pe lung ce și cum și mai cu seamă *cine* a jucat la «producțiunea teatrală împreună cu dans», că într'un rol oarecare *cine* «s'a întrecut pe sine însuși», *cine* a fost muzicantul, *cine* a început mai întâiu hora, *cine* a comandat romana, *cine* a toastat și *cine* «a răspuns emoționat» și încheie cu lauda unei animații până la revărsatul zorilor.

Cetind dările de seamă ce se scriu prin ziarele noastre ne vine a crede, că autorii lor ascultă sfaturile ce le dă dl Sorcovă în una din schițele sale humoristice. Cu aceleași cuvinte se spune serios cum «binecunoscutul *tragedian*» x, y, «ca artist desăvârșit a electrizat și emoționat până la ploaie de lacrimi în comedia «Trei doctori» întreg publicul prezent, cu ce »trăsnet de aplauze a fost a fost răsplătită« domnișoara Z. și cu ce »durduitură« a plecat din curtea hotelului căruța dlui A. etc. Rar se poate ceti câte o dare de seamă obiectivă, critică și temeinică. În loc de laudele ce se aduc unuia sau altuia ar fi mai bine, dacă s'ar discuta și interpreta rolurile din piesa teatrală jucată, dacă s'ar cântări valoarea piesei ținând seamă de publicul nostru, rostul ei moralizator îndemnând să o dea și în alte locuri sau să o dea uitări. În felul acesta ne-am putea crea un repertoriu al diletanților noștri cari de multe

ori din lipsă sau necunoștință aleg cele mai rele bucăți literare. Se spune în dările de seamă ale petrecerilor noastre cât de „natural” a jucat un licean rolul bețivului. Un rol de bețiv nici un artist nu-l poate juca totdeauna așa, ca să ne trezească toată scârba noastră făcându-l în felul acesta moralizător; jucat de un licean, care vrea să fie în rolul său hazliu și drăguț, ar trebui să ne trezească indignarea contra aceluia, cari neținând cont de sufletul tiner și ușor de influențat cum e al unui băiat de 15—18 ani, demoralizează și oamenii viitorului; căci de ce s'ar feri un tânăr de fapte, pe cari când le-a făcut în fața unui public mare și ales, a fost drăguț și aplaudat.

Tot la suprafață și cu vorbe multe se fac și dările de seamă despre sfințiri de biserici, instalarea unui preot în o parohie, despre câte un sinod protopopesesc etc. Despre vorbirile ce se țin la sfințiri de biserici se spune că au fost frumoase fără ca să se spună ce conținut au avut, deși se știe că aceste sunt menite bisericii întregi, sunt de o importanță generală, nu numai pentru cei puțini câți le-au auzit. — Vine în sat un preot nou, se face dare de seamă despre glasurile de bucurie ale oamenilor și clopotelor, fără ca să se rezumeze și vorbirea sau predica noului preot ca să vază și cetitorul că bucuria e motivată.

Mai vinovați suntem cu dările de seamă ale conferințelor învățătoresci. În trei — patru coloane lungi se vorbește despre binevoitoarea atențiune a dlui protopop președinte, care s'a îndurat să concheme conferința; se dă lista celor prezenți; se spune că președintele deschide ședința prin o vorbire «admirabilă» dar cetitorilor nu li-se dă ocazia se admire vorbirea în care s'au spus multe lucruri adevărate; raportează cine a fost ales notar, și cum acesta și-a ocupat locul la masă; se fixează ordinea de zi și ar urmă un raport al desbaterilor din conferință. Așteptam ca raportul desbaterilor singurul care mă interesează pe mine, care nu cunosc persoanele despre cari se vorbește, se fie cel puțin așa de lung și amănunțit cum e descrisă sosirea în conferință a dlui președinte. În schimb însă ce găsim? «dl președinte anunță că la ordinea zilei e conferința dlui D... despre rolul educativ

al botanicei în școalele noastre populare. Dl D... dă cetire operatului său. Dl P... critică lucrarea clasificându-o foarte bună; dl N... se alătură la cele spusă de dl P... asemenea și tinărul înv. M. etc. Președintele anunță că la ordinea zilei e conferința dlui B... despre metoda direct la învățarea limbilor streine. Dl B... cetește conferința sa» etc. Nu se răsumă cele spuse în o conferință așa de bună ca a dlor D. și B... Nu mă interesează că cine a făcut ceva ci în primul rând ce s'a făcut și dacă e bine cum s'a făcut.

Dările de seamă în felul cum se fac astăzi sunt cu prea puține excepții vorbe goale. Le cetești sau nu le cetești tot așa de bine ești informat despre cele ce se dă seama.

Apelăm la redacțiile ziarelor noastre să nu mai publice dările de seamă în cari se vorbește numai despre oameni nu și despre fapte, rugându-le ca dările de seamă: cataloagele de nume să le trimită agenților de adrese sau coșului.

(V. S.)

Alcoolul

ca impediment în desvoltarea spirituală și corporală a elevilor.

Toată lumea știe, că cu cât e mai tare otrava și cu cât e cantitatea mai mare, cu atât mai distrugător e și efectul. Nu e lipsă să mai amintesc, că alcoolul (spiritul) încă e otravă, căci toți cunoaștem efectul vizibil al lui, toți știm, că alcoolul e acel germen distrugător al poporului nostru, care încet, tiptil și cu plăceri distruge corpul și sufletul omenesc. Nu cu efectul general al alcoolului asupra omenimei voiesc a mă ocupa, ci cu influința lui asupra desvoltării spirituale și corporale a copilului. E veche credința în poporul nostru, că dacă mânânci, sau beai în prezența copiilor, trebuie să le dai și lor să guste, că altcum deșcresc. Că le dă, să mânce calea-ca-valea, dar le infițiază corpul și cu rachie ori vin, „ca să nu descrească“. Adăparea cu alcool a copiilor se începe la noi în frageda etate de 3—4 ani, și pe când ajunge la școală (6 ani) el deja cunoaște efectul gâdăitor al alcoolului, dar nu observează, cum se furișează acest șerpe veninos în sufletul său, nu observează cum se obicinuieste cu el. Băiatul de regulă nu aude delanimeni, cât de stricacios e alcoolul pentru el, dar ajungând în școală, trebuie să audă, căci învățătorul conform ordinațiunii ministeriale din 24 aprilie 1903, nrul 1125, în decursul prelegerilor e îndatorat să le explice aceasta.

Frați învățători! Datorința noastră e să grijim, să dezvoltăm spiritul și corpul elevului, vieța căruia e în mâna noastră. Cum grijim noi de vieța lui, când îl lăsăm pradă otrăvirii, căci alcoolul îl tâmpește, iar corporalminte îl istoveste? Din cercetările făcute de profesorul-medic pentru boalele de nervi Kräpelin din Heidelberg s'a constatat, că activitatea spirituală a elevului adăpat cu alcool slăbește conform cantității consumate.

Capacitatea elevului de a adauge în urma alcoolului scade deja și atunci, când alcoolul a fost numai $\frac{1}{2}$ pocal rachiu. Mai considerabilă e tâmpirea creierilor după $1\frac{1}{2}$ pocal.

Elevul adăpat cu alcool, de abia cu greu poate memoriza, căci fiind nervii amețiți nu sunt în stare a fixa icoanele percipiate. Cât trebuie să se trudească un astfel de elev, până va memoriza o poezie de 3—4 strofe!

Unii părinți silesc copii, ca se consume alcool la fiecare prânz în credința deșartă, că întărește corpul copiilor celor slăbiți (poate chiar în urma beției părinților). Dacă vom studia în școală pe acești elevi, vom observa, că la începutul prelegerii, sunt încă destul de vioi (până ce ține iritarea alcoolului), mai apoi devin distrași, de tot apatici și se depărtează din școală, fără nici un folos spiritual dar nici corporal. Să ne inchipuim rezultatul anilor de școală a unui elev, care zilnic primește câte o doză de alcool. Rezultatul învățaturii lui va fi egal cu zero, dar suferă insultări și neîndestuliri și bietul învățător, dar cu mult mai tare vor suferi atât corporal cât și spiritual acei părinți, cari nu se sfiesc a distrage sufletul copiilor lor.

Am zis că unii părinți cred, că alcoolul întărește corpul. Profesorul Dr. Kassovitz din Viena a studiat influința alcoolului asupra copiilor și din observările proprii, precum și din experiențele altora, a enunțat, că alcoolul întrebuintat cât de moderat, produce la copii diferite morbururi și iregularități organice (umflare de ficat, boală de apă, nebulie, epilepsie etc.)

Morbururile acestea provin nu numai din consumarea în cvant mai mare a alcoolului, ci provin din consumarea astorfel de doze, pe cari nu că le țin de stricăcioase, ci din contră de folositoare și vindecătoare. E și de priceput, căci atât nervii, cât și celelalte părți ale organismului tinăr sunt foarte senzibile față de alcool.

E deșartă credința, că alcoolul întărește corpul slăbit, căci întărirea corpului slăbit, numai prin alimente e posibilă, iar alcoolul, după cum e demonstrat și dupăcum e convins fiecare, nu conține nici un fel de aliment, ba din contră împedecă desvoltarea și creșterea copilului.

Tot așa de greșită e ideia, că alcoolul ajută copilului la mistuire. Nu ajută de loc ci în cazul cel mai bun amorteste greața de mâncare, ce poate provine chiar din consumarea regulată a alcoolului (fie și în cvant mai mic) căci în multe cazuri după sistarea alcoolului, copilul și-a recâștigat pofta de mâncare.

Dar nici în contra boalelor molipsitoare nu e bun alcoolul, căci știm, că alcoolul în organism arde, deci nu e în stare se influințeze în mod vindecător asupra boalelor.

Vedem deci, că nici un bine nici un folos nu aduce alcoolul copilului. Dar de stricat strică și corporal și spiritual. Nu voiesc se vorbesc de partea morală a lucrului. Îmi susțin însă dreptul pe de altădată.

Frați Colegi! se apropie sfintele sărbători, când pe masa mai fiecărui țaran se mai află câte 1—2 sticle de rachie. Din cea multă otravă se va ajunge și copiilor, cari se invârt pe lânge cei în vrastă. Nainte de Crăciun e cea mai binevenită ocaziune, ca se explicați elevilor voștri influința alcoolului asupra organismului omenesc, ca se contribuieți și voi la desrobirea poporului și mai ales a generațiilor viitoare din cătușele alcoolului.

Nicolae Mihulin,
prof. prep.

Micii nostri artiști.

În cuibul cald, plin de farmec și de iubire a cercului familiar de câteori nu ne petrecem cu sgârbiurile necioplite, naive de tot ale copilașilor. Cu câtă atențiune cu câtă plăcere urmărim — fără să ne dăm samă — aceste încercări, aceste povești grafice istorisite cu atâta nemijlocire, cu atâta nostimțitate de micii noștri povestitori. Și deatâteaori ne uimesc aceste idei originale redade cu o cutezanță nevinovată, cu o spontaneitate neîndemânică. Vedem adeseori figuri cari abia la lămurirea autorului lor ni se deslușesc și totuși, înțelegându-le, ne uimim de puterea de observație înăscută în copilaș; ne fac să admirăm originalitatea reflexiunilor sale.

Cunosc un băiat. Tatăl său e pictor. E băiat isteț și drăgălaș. Observator de minune și are deosebită plăcere să povestească. Vecinii îl priveau cu ochi răi pentru slăbiciunea de a ilustra și explica poveștile toate grafic pe pereții caselor. Eu însă țineam mult la dânsul, eră așa drăguț. Și spun drept îi invidiam facultatea de observare, talentul latent. Eram de toate zilele la ei. Într-o zi răsfoind distras prin cărțile sale de povești dau peste un carnet de desen. Îl deschid. Și ce să văd? E plin de povești. Povestiri intime — din vieța familiară, din vieța de toate zilele. Povești istorisite grafic, naiv, neîndemânic, dar pline de caracteristice redade cu o originalitate nepomenită în așa etate (eră de 8 ani). Lucrate după gradul capacității sale, simplu, naiv, însă nostim și artistic. Minune de copil. Pe foile acestui carnet a eternizat el toate, toate momentele — pentru el — mai însemnate, îndeosebi din vieța familiară. Vă descriu una dintre cele mai semnificative, lucrată cu crete colorate (pastele) ce le împrumutase dela tatăl său — așa pe sub mână. — Deschid la foaia 18.

E o culină, — se observă pe cuptor, pe cratițe, pe oale și îndeosebi pe lingurile de lemn. Aceste ocupau (pe desen) atâta loc cel puțin, cât cuptorul jumătate. În partea dreaptă stătea servitoarea cu ciorapi roșii, aplecată pe vase, figură grasă murdară; la vase îi ajută cu o înfățișare obraznică un cățeluș (o notă de ironie și de haz); iar pe dindărăt — pe nesimțite cuprinde servitoarea peste mijloc, căznindu-se să o sărute — un militar, îl tradează chipiul și baioneta, care în caz de lipsă ar țineă locul unei coase. Atâta e icoana. Și în aceste figuri și mișcărilor lor atât de necioplite, cine nu va descoperi inteligența acestui băiat. Parca se reflectează și starea sufletească a fetei, nota de plictiseală cum spală vasele și mișcarea spăriată ce o face simțindu-și oaspele. E un tip lenos al servitoarei — fata aceasta, care lasă câinele la vase. Din acest chip vezi apoi și aplecarea copilului de a face haz, de a te batjocori, încă cu câtă fineță.

Acesta e unul. Nu cred însă să se afle părinte, care să nu poată înregistra câte o idee surprinzătoare, originală a copiilor săi.

Natura a înzestrat copilașii cu înțelegință, cu originalitate, cu putere de observațiune. Fieștecare băiat, este individ întreg, își formează păreri proprii, își face observările, reflexiunile sale, de multeori naive de tot și greșite dar nici odată lipsite de oarecare originalitate plăcută, drăgălașă, nici odată fără note surprinzătoare, cari relevează un proces intern individual independent în sufletul copilului, care de altcum abia îngână câte o vorbă.

Aceasta originalitate și independență manifestată în jocul copilului însă, — și e așa tristă constatarea,

— de regulă vine școala cu teorii, cu metode și uitându-și de sufletul copilașului cu crudă volnicie o stârpește.

Ce? Doar scopul școalei este să crească oameni serioși, folositori societății, bisericii și statului. Jocul? — Jocul rămână în cercul familiar. — Învățătura doar' nu-i distragere. Aceasta școală este asemenea unui atelier de sculptură unde lutul se modelează după voință conform scopului ce urmărește artistul. Cine ia în seamă — lutul. Frământă-l numai să fie maleabil. Ei bine! Dar aduce-va mai bune fructe pomul scuturat înainte de vreme de coroana minunată de flori, ce dă atâta vrajă primăverii? Ce privește coptul se va coace poate mai iute. Însă calitatea? Unde-i calitatea?

Și metoda, îndeosebi a desemnului aplicată acum de trei decenii, nu privește dispoziția elevilor. Dă înainte spre scop chiar greșit. Dovadă puținele rezultate raportate până acum. Nu ia în seamă plăcerea și înclinările băieților. În loc să fi urmaț calea naturală să se fi folosit de jocul, de desmierderile copilașilor în casa părințească; pune obezi pe sufletul fraged cu regule seci, cari nu le cuprinde; cu cerințe potențate, cari întrec puterea copilașilor. *Fantazia* lor se sufoacă cu regule perspective date înainte de vreme; *sborul sufletului* lor e ologit cu *stigmografia*.

Stigmografie! ce greșală metodică. Copilașul bietul leagă niște puncte și rezultatul acestei operațiuni este câte-o figură, a cărei formă este străină de tot sufletului lui, este paradoxul intuițiunilor sale. Încât privește întrebarea că apropiatus'au cu stigmele cât de puțin la scop, — judecați.

Scopuri de ale desemnului între altele sunt: *a perfecționă abilitatea vederii, a cultivă gustul estetic, a fructifică și regulă fantasia*. Are ceva de a face stigmografia cu aceste frumoase scopuri ale desemnului? Nu! Nu poate avea, precum nu poate avea tabela de litere atârnată pe perețele școalei, cu literatura frumoasă, sau cum nu are de a face cu teatrul pehlivanul ce răgușește prin bălciuri pentru 2—3 crețari.

Aceasta stigmografie în loc de oameni întregi crește niște mehanisme, cari au simț de ordine și curățenie, dacă au în cazul cel mai bun; au paciință multă, dar nu li-se cultivase gustul estetic, nu iubirea naturii pentru frumsetele ei, nu fantasia și inteligența. În schimbul fantaziei ferecate se sedeste paciința, în loc de voie, atragere, plăcere cătră școală se samână sămânța plictiselii, a decepției — care apoi este cel mai înverșunat inimic al școalei, al culturii care se poate câștiga numai cu prețul libertății sufletului, numai cu jertfa plăcerilor nevinovate ale copilașului.

*

Harnisch deși un discipol al marelui Pestalozzi, par'că nu înțelesese pe deplin principiile acestuia, când aplicase la desen punctuațiunile cari indică direcția și forma liniilor de desenat. Pe cale greșită apoi la 1818, Platz desvoltase acele începuturi — în desen stigmografic, care se zicea are multe avantaje. Adecă, numai cu ajutorul acestui metod se puteă începe desenul „*dejă*” în clasa I. — La caz dacă aceste afirmațiuni sunt de o valoare reală suntem îndreptățiți a ne pune întrebarea: — oare nu cumva când eram în vârsta de 5—6 ani, toți păreții câți îi umplurăm cu deseme făcute cu multă abilitate relativă și și mai multă originalitate erau împistriți cu *stigme*?

În cazul cel mai bun, dacă este să încunjurăm ironia, suntem siliți se admitem, că facultatea de a desemna a copiilor desigur este a se derivă din timpul mai nou. Cine știe?

— Dar una ca asta este imposibilitate. Inșă n'ai ce-i face, cetisem odată că pe vremuri aveau lipsă de stigme pentru a face progrese chiar și învățătorii mai debili. Convingerea lor și pace. Rezultatul obținut eră cultivarea simțului de ordine și de curățenie pur și simplu. Că ce se va fi ales cu fantazia, cu sentimentele, cu iubirea naturii înăscută în sufletul copilășului, cu desvoltarea gustului său estetic cine-și bătea capul?

Acest metod însă, care ducea la mehanism desăvârșit, după o lungă experimentare cu el a dat faliment. Și Angliei îi revine meritul de a fi inițiat mișcarea reformătoare a desemnului, stabilindu-i un scop mai sublim și degradându-l, tocmăi ca să-l ridice, din scop propriu la rangul de mijloc în ajutorul învățământului intuitiv. La adus în legătură strânsă cu exercițiile de vorbire și cugetare, unde va aduce un folos mult mai mare, mai real, pe lângă că va face o distracție copilășilor strânsi în curele și puși în răcori de strictețea și seriozitatea ipocrită a învățătorului. Va duce după cum suntem incredințați din probele de pân'acum în instrucțiune o notă de veselie, o notă de plăcere și intimitate. Prin această reformă cu timpul se va străforma întreaga instrucțiune. Se va introduce un raport mult mai familiar, mai aproape de sufletul copilului, între el și învățător. Iar, dacă este permis a proroci, va avea ca rezultat la noi, un avânt îmbucurător atât al artei cât al industriei noastre naționale. Căci unde este public pretențios și cu gust rafinat, se vor naște și meșteri cari să-i satisfacă.

„Să introducem — deci — în școală lumină, natură, căldură dacă voim să aflăm adevărul vieții și vrem să redăm copilului armonia sufletului său acuş — acuş pierdută. Căci dacă n'ar avea alt merit direcția nouă a desemnului, decât, că fiind naturală ușor se va împreună cu sufletul copilului și ca cunoscuți vechi merg înainte în chip amuzant pân' la formarea aptitudinii, de a desemna e destul, ca să abandonăm metoda învechită și să îmbrățișăm cu dragoste direcția desemnativă instructivă ca metod mult mai plăcut mai atrăgător.“ (Szűts I.)

Pedagogia modernă care se nizește a elibera sufletul elevului de multele greutăți erflue, văzând rezultatul de tot mic al stigmografiei icate pân'acum, cum amintisem, în frunte cu Anglia, desjugar de sub autoritatea principiilor învechite și tr'un avânt amei-tor, care la început a trecut chiar granița posibilității s'a ridicat la direcția naturală de astăzi, care este probată deja cu multe și multe experiențe făcute de vre-o zece ani încoace. Reforma s'a dat de bună, a reușit. Toate țările culte au primit-o cu bucurie și chiar și pentru școlile noastre este obligatoare de vre-o câțiva ani. Una mă miră, că învățătorii nostri, afară de tare puțin, în genere nu au luat notă despre mișcarea aceasta, și că cei competenți nu-și dau cuvântul. Ori poate ce este folositor pentru neamuri mai puțin artistice, pentru noi să nu aibă nici folos, nici farmec? Da! vedeți străinii se folosesc de desemnurile instinctive ale copiilor nostri dela oi, arătând în manuale, în tratate serioase puterea de observație, originalitatea, inteligența memoria de forme și judecata acestor copilăși, fără educație. Și dascălul astora să nu aște de bine a-le desvoltă aceste facultăți?

Nu ne lipsește alta, decât să vină cei chemați să ne dea instrucțiuni pentru propunerea rațională a acestui studiu, instrucțiuni potrivite împrejurărilor noastre diferite mult de ale celorlalte popoare chiar vecine cu noi.

Stefan At. Opreanu
stud. în teol.

Emil

sau

Despre educațiune

de

J. J. Rousseau,

tradus de

Ioan Ardelean, inv.

Cartea II.

— Urmare. —

Când voiți a convinge elevii voștri despre datorința supunerii, îi forțați a primi prin așa numită, convingere pretenzivă, cu amenințare, sau — ce încă și decât aceste sunt mai greșite — cu promisiuni și lingușiri să fie convinși despre aceea. Așadară imboldiți din interes personal sau siliți prin forță, fățareșc convingere. Prevăd, că supunerea pentru ei este utilă, împotrivirea însă dezastruoasă, dar numai atunci, când voi aveți cunoștință și despre una și despre alta. Fiindcă pretenziunile voastre nu sunt chiar așa plăcute înaintea băieților și a urmă voinței lor proprie, fiind convinși, că fac bine, când ascund nesupunerea lor. Îndată însă ce vor fi descoperiți, mărturisesc în mod indoelnic fapta lor rea, ca să nu devină pedeșiti. Lipsind în acest period al vieții sentimentul datorinței, nu există pe lume acel om, care să fie în stare a transpune într'ânșii convingere despre aceea, prin orice motivare; dar frica de pedeapsă, speranța iertării, prin neplăcerea luării la interogator orice fel de mărturisire putem să scoatem dintr'ânșii; după aceea presupun, că i-au adus la îndreptare, pe când îl moleșesc sau îl înfrică.

Ce e urmarea acesteia? Primadată aceea, că încreunându-l cu astfel de datorințe, a cărei drept nu-l pot cuprinde, pentru volnicia voastră se amăresc și se umplu de dispreț față de voi; a doua oară aceea, că îi învățați a fi falși, strâmbi și mincinoși, ca să poată primi dela voi răsplat, sau să încunjure pedeapsa; în urmă deprinzându-i la aceea, că cauza secretă dar adevărată să o ascundă sub o cauză prefăcută voi înșiși îi serviți cu mijloacele ca să vă înșele, ca să pună stavilă întru cunoașterea caracterului său și că la ocaziunea dată să vă indestuliască cu vorbe goale. „Legea“ — îi veți zice — „dealtcum și așa muștră conștiința, deasemenea e necesitat a recurge la forță în contra oamenilor maturi.“ Permit. Dar de altcum ce sunt acei oameni maturi, ca băieți stricați prin educație greșită? Și chiar aceasta e, la ce trebuie să punem stavilă. *In contra băieților energie, în contra celor adulți rațiune trebuie să aplicăm; aceasta e ordinea naturii. Adevăratul înțelept nu are lipsă de legi.*

Cu băiatul trebuie să tractați amăsurat etății lui: numai așa va fi încoronată cu deplin succes instruirea lor. Nu le dispuneți nici când nimica, fie în orice cauză. Încă nici să presupună că voiți a câștigă autoritate peste dânsul; trebuie să știe numai aceea, că *voi sunteți tari*, el însă *debil* și pe lângă toate aceste e în stăpânirea voastră și depinde dela bunavoința voastră. Aceasta trebuie să o știe, să o învețe și să o simțiască. Las simțiască de cu vreme greumântul care l-a măsurat peste noi natura, jugul lipsei, înaintea cărei trebuie să se aplece orice muribund. Aceasta lipsă e permis a o simți numai cu privire la obiecte, dar nici când în capriciile omenești; puterea să fie frâul care îl ține în respect iar nu autoritatea. Dela ce trebuie să se rețină nu-l feriți ci îl împedecați în săvârșire fără nici o motivare și explicare. Ce-i permiteți, la cel dintăiu

cuvânt și necondiționat să vă dați consăptământul și să nu așteptați, că mai întâiu să se roage oare întregi: în permisiune se arătați bucurie iar în refuzare condolență. Dacă odată refuzați ceva, să nu vă revocați cuvântul. Cuvântul „nu” zis odată se fie părete de aramă, pe carele nici un fel de cerșire pe lume să nu-l miște și asaltarea căruia din partea băiatului să devină zădarnică.

În modul acesta se poate face, ca băiatul să devină răbduriu, voios, resignat și pacinic încă și atunci când nu a primit cele dorite, fiindcă zace în natura omenească, ca să se înpace cu lucrurile, cari nu le putem ajunge, dar în reavoința altora nu.

În contra răspunsului: „*nu mai este*” nu va fi băiatul renitent niciodată presupunând, că nu are cauză a o considera de minciună aceea. Dealtcum aici nu este cale intermediară sau nu trebuie nimic să pretindem dela dânsul, sau trebuie silit încă de timpuriu la supunere necondiționată. Cea mai rea educație e aceea, care espune băiatul să se miște între voința voastră și a lui proprie și între stabilirea discuției, că cine e stăpânul în casă, voi sau el; întotdeauna și mai vărtos să fie el.

E foarte caracteristic, că decând se amestecă în educația băiatului, pentru conducerea lui nu au aflat alt mijloc, decât *il îndeamnă la emulațiune, invidiositate, a atinge vanitatea și desvoltă întrînșii frica*, — tot atâtea însușiri, cari venind în estaz, pot desvoltă cele mai primejdiouse patimi și mai acomodate ca să corupă sufletul băiatului înainte de a i-se desvoltă trupul complet. Cu toate esperințele grabnice cu cari se nizuiesc a-i umplea capul, totodată plantează în inima lor germeul stricăciunii. Numai învățătorii neexperți presupun a face minuni când deprind băieții lor la bine, în realitate îi fac netrebniți și apoi cu față triumfătoare esclamă: „astfel e omul!” Chiar așa e și omul acela pe carele îl formați voi!

(Va urma.)

CRONICA.

Necrolog. Dr. Leonida Domide și Elena Bolcaș ca copii, Amalia Domide născ. Puian Istade ca noră, Lucian Bolcaș ca ginere, Alma Bolcaș ca nepoată, Samson, Iosif și Floarea Domide ca frați, în numele lor și tuturor rudeniilor anunță cu inima înfrântă de adâncă durere trecerea la cele eterne a scumpului și neuitatului lor tată, socru, bunici și bote Gerasim Domide fost membru în comit. nat. vicariu foraneu episcopesc denumit în vicariatul Rodnei, paroh gr.-cat. în Bistrița și protopop al tractului gr.-cat. al Bistriței, membru al comitetului și comisiunei administratoare de fondurile grănițarești Năsăudene, fost președinte al acestor fonduri, membru al comisiunei de opt administratoare de pădurile comunelor Năsăudene, membru al congregației, comitetului administrativ și comisiunei permanente a comitatului Bistrița-Năsăud, president al „Reuniunii de cetire și gimnastică din Bistrița”, vicepresident al despărț. Bistrița al „Asociațiunii”, membru și sprijinitor al tuturor reuniunilor noastre culturale, membru în direcțiune al institutului „Bistrițana” etc. care după un scurt timp dar greu morb și-a dat blândul și nobilul suflet în mâinile Creatorului în 16 Decemvrie n. 1909 la oarele 9 dimineața în al 54-lea an al vieții și în al 29-lea an al profeției. Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor așeza după ritul bisericeii gr.-cat spre odihnă vecinică Sămbătă în 18 Decemvrie 1909 la 11 oare înainte de amiază în cimiterul gr. cat. din Bistrița.

Bistrița în 16 Decemvrie 1909. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

„**Reuniunea proprietarilor de vite din Orăștie**” va ținea precum am anunțat, Duminecă la 26 Decemvrie o mare adunare în Orăștie, la oarele 2 după amiază în sala cea mare dela hotelul „Transilvania”.

Dumineca următoare, 2 Ianuarie n. se va ținea mare adunare la Șiria, la care va lua cuvântul dl *Vasile Osvadă* și tot atunci în *Coșteiul-mare* lângă Lugoș, la care va lua cuvântul dl *Ioan Moța*.

Dnii. V. Osvadă și I. Moța inițiatorii acestei mișcări economice de mare însemnătate vor face cunoscute foloasle mari ale acestei organizații.

La adunările aceste sunt invitați și sperăm, că vor lua parte toți acei ce se interesează de înaintarea noastră economică.

Lupta contra alcoolului. Duminecă fiind și ziua sfântului ierach Nicolae învățătorul local Iosif Stanca, o ținut la școala din Roșia după amiază începând dela 2 oare o prelegere despre alcoolism, aducând exemple zdrobitoare pentru combaterea aceluia flagel, ce nimicește omenimea. Prelegerea a fost ascultată cu viu interes de un public pe care abia îl mai încapea școala destul de spațioasă. De pe fețele tuturor să observă că sunt pe deplin convinși de stricăciunea ce aduce alcoolul, care după cum a zis autorul, — a pus mai mult omenimea decât ciurma, a pus mai mult decât resboaiile prin sabie și foc. Ne bucurăm de aceasta apostolie. Preoți și învățători deschideți lupta pe toată linia căci altfel rămânem fără popor.

Logodnă. Dnul Aurel T. Baia, inv. subst. în *Arad-Șega*. s'a logodit în ziua de Stul Nicolae cu Dșoara Elena Ștefu, fca *Dlui Nicolae Ștefu* inv. penz. în *Arad*. Să fie într'un ceas bun!

Școala pentru economia de casă (școala de menaj), susținută de „Reuniunea femeilor române din Sibiu”, deschide la 15 ianuarie n. un curs de bucătărie fină. Cursul va dura dela 15 ianuarie până la 15 aprilie. Taxa lunară a acestui curs e de 80 coroane. Elevele primesc locuința și întreagă întreținerea în internatul școlii. Informațiuni se pot primi dela dșoara Tulia Bogdan, Sibiu, Strada Baier Nr. 1. În timpul acestui curs școala primește și execută comande pe lângă prețuri convenabile.

Album de creștături în lemn. Atragem de nou atențiunea iubitorilor de artă națională asupra *albumului de creștături în lemn* al domnului profesor Dimitrie Comșa din Sibiu. În acest album lucrat foarte frumos în atelierul dlui tipograf Drotleff, ni se înfățișează pe 41 tabele chromolitografiate 243 de obiecte țărănești, după originalele lor, adunate de unde s'a putut, cu osteneală și cheltuială, dar și cu mai multă pricepere din partea autorului. Reproducerea pe carton e făcută cu precisiune vrednică de toată lauda. Se află în albumul dlui Comșa, învrednicit de administrația și laudele tuturor celor ce l-au văzut, furci de tors, unele din ele colorate, apoi cruciulițe și pristene (prisnele), băte și măciuci, linguri, păpușare, cruci, căpcele și alte unelte încrestate în modul cel mai artistic de mâna istețului țaran român. Albumul se vinde cu 24 coroane esemplarul frumos legat și se poate comandă dela autorul Dimitrie Comșa, profesor seminarial în Sibiu (Nagy-Szeben). Îl recomandăm cu toată căldura celor ce pot să și-l procure, pentru că are să formeze o frumoasă podoabă a casei lor.

Din vechime. Un tinăr urmase lungă vreme la școala filosofului grec *Zenon*. Întorcându-se la casa părintească, tatăl său l'a întrebat ce învățase acolo. El i-a

răspuns: „Aceasta se va vedea din faptele mele!“ Tatăl năcăjindu-se de acest răspuns, ia o băta și mi-ți-l bate bine pe cel învățat. Acesta stă nemișcat și după ce isprăvi tatăl său cu bătaia îi zise — „Iată ce am învățat: a suferi fără cârtire mânia părinților.

Vatra Școlară, rev. ped., redactată de Dr. P. Șpan, a apărut nr. 10 pe Dec. 1909 cu următorul cuprins: Intemeierea caracterului în școală de Dr. P. Șpan. Ist. nat. și influența ei de L. Chirilă. Activitatea socială a învățătorului de Dr. V. Stan. O problemă a școlilor noastre de I. Matei. Din viața școlară de Dascălul. Dări de seamă de Dr. P. Șpan. Informațiuni. Abonament: pe an 6 cor., pe jum. de an 3 cor. Adm.: Sibiu, str. Măcelarilor nr. 24.

Aviz! În tipografia diecezană a apărut ca brosură: Tipicul chemării *Duhului Sfânt la adunări și la încercarea anului școlar*. Se poate căpăta la Librăria diecezană din Arad cu prețul de 30 fil.

La librăria diecezană în Arad, strada Deák Ferencz, se află de vânzare „**Liturgia lui Ioan Crisostom**“, de Nicolae Ștefu, pentru corul școlărilor și cor mixt cu prețul redus dela 5 cor. la 3 cor. exempl. + porto postal. Aceasta liturgie e cea mai ușoară și mai frumoasă pentru corurile noastre de băieți și mixte dela sate. Pe lângă toate răspunsurile liturgice, mai conține o mulțime de imoase, pricesne — și un adaus de cântări naționale.

Tot aici și la autor (în Ecska, Torotál m.) se află și 4 colinde culese din Munții apuseni și aranjate pe note pentru cor bărbătesc și mixt de Șt. Ștefu inv. în Ecica. Prețul unui exemplar 2 cor. + porto. Cele mai frumoase colinde pentru sărbătorile Crăciunului.

Poșta Redacției.

Simion Stana. Manuscrisul despre care ne vorbești nu ne-a advenit. Cui l-ai trimis? Dar nici altfel nu l-am fi putut publica dacă nu era terminat și scris rău ca și corespondența de astăzi din care n'am putut descifra, că despre ce fel de „cultivare“ este vorba. Trimite-ți-l dar de nou complet și legibil scris.

Concurese.

Pentru îndeplinirea parohiei a II-a din Chișineu, inactivată prin concluzul Ven. Sinod eparhial de sub nrul 118/909, în urma ordinațiunii Ven. Consistor diecezan de sub nrul 5842/909 să scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Parohia fiind de *clasa primă*, dela recurenți să cere ecalificațiune corespunzătoare pentru asemenea parohii.

Venitele împreunate cu aceasta parohie sunt: 1. Una sesiune pământ. 2. Despăgubire de imaș. 3. Birul poftesc. 4. Stolele legale.

Alesul va suportă toate contribuțiile după sesiunea parohială ce o va beneficia și va catechiza atât la școala noastră confesională, cât și la cea de stat fără a ținea cont la vr'o remunerație pentru aceasta. Alesul va substitui pe parohul-protopop din loc în parohie, când acesta va fi bolnav ori va recurge în afaceri oficioasă în tract, fără a avea drept a reflecta pentru aceasta la vr'o remunerație.

Recursele ajustate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parohial de aici, se vor așterne

oficiului protopopesc în Chișineu, (Kisjenő) în termenul concursual, având recurenții a se prezenta în s. biserică de aici pentru a-și arăta desteritatea în oratorie și cântare, ținând cont de dispozițiile §-ului 20 din Regulamentul pentru parohii.

Dat din ședința comitetului parohial ort. rom. din Chișineu, ținută la 4/17 octomvrie 1909.

Mihaiu Velicin,
președinte.

Ioan Caba,
notar.

În conțelegere cu: *Demetriu Muscan*, adm. ppsc.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii de învățător la clasele superioare din *Utvin* (protoprezbiteratul Timișorii) se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele anuale sunt: 1. salar fundamental 1000 coroane; 2. locuință din 2 odăi podite, cuină, cămară grajd și grădină aflătoare la școală; 3. pentru conferințe 20 coroane; 4. pentru scripturistică 10 cor; 5. dela înmormântări 1 coroană, iar dacă mortul va fi dus în s. biserică, 2 coroane: dela parastase și dela sfințirea caselor 1 cor.

Cvîncvenalele la vremea sa se vor cere dela stat. Alesul învățător este obligat a prevedea și conduce strana și a instrua elevii în cântările bisericesti. Reflectanții sunt îndatorați a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic. Recursele adresate comitetului parohial sunt a se așterne la Prea On. oficiu prezbiteral în Timișoara (Temesvár Gyárváros).

Dat din ședința comitetul parohial ținută în Utvin la 30 noemvre 1909.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezb.: *Dr. Tr. Putici* inspector de școale.

—□—

1—3

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistor din Arad Nr. 7459/909 prin aceasta se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“ pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala cu clasele superioare (III—VI) din *Cenadul-unguresc*.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: a) salar fundamental 1000 coroane și cvîncvenalele prescise de lege; b) pentru încălzirea salei de învământ 3 stângini de lemne cu acel deobligământ, ca învățătorul să provadă școala cu încălzitul trebuincios în tot decursul anului, fără ca eventual să pretindă dela comuna bisericască mai mult; c) cvartir liber cu 2 odăi, cuină, cămară, grădină și celelalte apărținătoare; d) pentru conferințe 36 coroane; e) scripturistică 10 coroane; f) pentru curățirea odăilor învățătoresți 12 cor.; g) dela înmormântări, părăstașe și cununii, unde va fi poftit, ștolele uzuete.

Alegândul învățător va avea a instrua pe elevi în cântările bisericesti și a conduce strana dreaptă, a ține școala de repetiție fără altă remunerație.

Recursele, ajustate conform dispozițiunilor regulamentare, adresate comitetului parohial din *Cenadul-ung.*, se vor înainta Prea Onorotului oficiu protopopesc din Arad până la termenul legal, având recurenții a se prezenta în acest timp, în cutarea Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din *Cenadul-ung.* spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Cenadul-unguresc, din ședința extraordinară a comitetului parohial gr. or. rom. ținută la 5/18 Decembrie 1909.

Dimitrie Maghiar
preș. com. paroh.

Pavel Dârlea
inv., not. com. paroh

Cu consensul pprezb.: *Vasile Beleş* insp. de școale.

—□—

1—3

Devenind vacante posturile învățătoresți dela școalele noastre parohiale din *Arad, strada săcurii* și *Arad-Șega*, escriem concurs cu termen de recurs 30 de zile dela prima publicare.

Emolumintele împreunate cu fiește care stațiune sunt: a) salar fundamental 1200 cor., b) relut de lemne, din care se va încălzi și sala de învățământ 240 cor., c) diurne pentru adunările învățătoresți 36 cor., d) locuință și grădină în natură.

Recursele ajustate conform dispozițiilor regulamentare, adresate comitetului parohial, se vor înainta oficiului protopopesc din *Arad*, având recurenții a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în sfânta biserică parohială-catedrală din *Arad*, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Arad, din ședința ordinară a comitetului parohial gr. ort. român, ținută la 28 novembre (11 dec.) 1909.

Dr. Nic. Oncu,
prezident.

Iosif Moldovan,
notar.

În conțelegere cu: *Vasile Beleş*, protopop și insp. școl.

—□—

2—3

Prin aceasta se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia oficioasă, pentru capelania temporală sistemizată prin decisul Ven. Consistor de dto 17/30 sept. 1909, nr. 6087/1909, pe lângă parohul *Terențiu Petrovicu* din *Țela* (protopopiatul *Lipovei*).

Emolumintele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiei și anume: a) din sesiunea parohială, b) din birul preoțesc, care se solvește din fundațiunea „*Toma Galetariu*“, c) din stolele legale.

Alesul capelan va avea a suportă din al său dările publice, după cvota ce o va beneficia, și va avea se implinească toate funcțiunile preoțesti în și afară de biserică și să catehizeze la școala conf.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt avizați să-și subștearnă recursese lor instruate conform Statutului organic și Regulamentului pentru parohii de clasa I. adresate comitetului parohial din *Țela*, pe calea oficiului protoprezbiteral din *Lipova* (*Lippa*).

În termenul regulamentar vor avea a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în sfânta biserică din *Țela*, spre ași arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Țela, 9/22 oct. 1909.

Victor Selcelean,
proș. adhoc.

Iosif Stepan,
notar.

În conțelegere cu: *Ioan Cimponeriu*, adm. protopop.

—□—

2—3

În senzul rezoluțiunei Ven. Consistor gr. or. din *Oradea-mare* de sub nr. 2981 a. c. și pe baza incuviințării Ven. Consistor din *Arad*, nr. 6755, se escrie concurs repetit din oficiu cu termen de 30 zile dela prima publicare, pentru următoarele parohii:

1. *Carpeștii-mici* cu emolumentele: 14 iughere de pământ, bir 8 cubule și stolele îndătinat.

2. *Corbești*, casa parohială, 10 iughere-de pământ, bir câte o brădie dela toată casa și ziua de lucru și stolele.

3. *Dobrești*, bir preoțesc 156 cor. și stolele uzuat.

4. *Hidiș*, pământ parohial 8 holde, bir preoțesc prețuit în 140 cor. și stolele.

5. *Luncasprrie*, 5 iughere de pământ arător și 14 iughere pășune, bir preoțesc, ziua de lucru și stole.

6. *Topa de jos*, 2 iughere pământ, bir 8 cubule și stolele uzuat.

Pentru toate acestea parohii se va cere întregirea dotației preoțesti dela stat pe baza fasiunilor aprobate și conform cvalificațiunei respectivului ales.

Se obsearvă, că *Dobrești* e de clasa I, *Luncasprrie* de clasa a II-a, iar celelalte de clasa III-a.

În fine se mai obsearvă, că la caz dacă, nu s'ar află recurenții de clasa corpunzetoare, se va cere concediu dela Ven. Consistor, ca se admită și clase inferioare — în lipsa constatată de preoți.

Recursele cu documentele recerute se vor subșterne la subșcrisul în termenul prescriș.

Pentru comitetele parohiali.

Vasile Papp, prot. Beiușului.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala confesională din *Tărian* (*K. Tarján*) devenit în vacanță prin strămutare, să escrie concurs cu termen de recurgere 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „*Biserica și Școala*“.

Emolumintele sunt: 1. În bani gata 200 cor. 2. uzufructul alor 4 1/2 jugh. pământ prețuit în 180 cor. 3. dela fie-care casă cu pământ peste 2 holde cat. câte una măsură grâu sau bani 2 cor. 40 fil. iar dela cei-ce au case fără pământ (una) măsură cucuruz sau în bani 2 cor. 4. Venite stolare 50 cor. 5. Cortel cu grădină de legume.

Alesul va avea să provadă cantoratul în biserică și se conducă școala de repetiție fără altă remunerație.

Cei apți intru conducere corului vor fi preferiți.

Sarcinile publice după pământul ce beneficiază le va suportă alesul.

Pentru întregirea salarului la minimalul prescriș de lege ce va recurge la stat de unde se vor cere și cvinevenalele.

Dela recurenții să pofteste, ca recursese provăzute cu documentele prescrișe în § 61 din regulament și adresate com. par. din *Tărian*, să le aștearnă subșcrisului oficiu protopopesc în *Oradea mare* până la termenul indicat, având în acest timp recurenții a se prezenta la biserică din *Tărian* în vre-o duminică ori sârbătoare spre a se face cunoscut poporului și spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial,

În conțelegere cu: *Toma Pacala*, protopop.

—□—

2—3

În urma ordinului Ven. Consistor diecezan nr. 7329/909 prin aceasta să escrie din oficiu concurs pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți-cantorale din *Pleșcuța*, cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia oficioasă „*Biserica și Școala*“.

Emolumentele incopciate cu acest post sunt: 1. Salarul fundamental în bani gata 504 cor. 2. relut de lemne 96 cor. 3. Scripturistica 20 cor. 4. Spese de conferință 20 cor. Cvartir liber cu grădină.

Să obsearvă, ca în caz de să va atașă filia *Guravăii* cu școala la matra *Pleșcuța*, cu cvota filei să va putea întregi salarul la 1000 cor., la din contră întregirea și cvinevenalele se vor cere dela stat conform art. de lege XXVII. 1907.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt poftiți, ca recursurile lor ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial din Pleșcuța să le susteare pe calea Preaonoratului Oficiu protoprezbiteral al Halmagiului (Nagyhalmagy); având recurenții să se prezenteze în vre-o duminică ori sărbătoare în sfânta biserică din Pleșcuța, spre ași arăta dexteritatea din cant și tipic, făcându-se astfel cunoscut și poporului.

Hălmagiu, la 1/14 dec. 1909.

Cornel Lazar,
protopresbiter, insp. școl.

1—3

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătorești-cantorale din *Tomești*, în urma dispozițiilor venerabilului Consistor diecezan nr. 7498/909, prin aceste să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Salar fundamental în bani gata 600 cor. și anume, din cassele cult. a comunelor aparținătoare: *Tomești* 170 cor., *Thiulești* 144 cor., *Strâmba* 134 cor., *Șteia* 152 cor. 2. Patru stânceni de lemne în natură. 3. Spese de conferințe 20 cor. 4. Scripturistica 20 cor. 5. Locuință cu 2 chilii și grădină. Întregirea salariului și cînvenalelor conform art. de lege XXVII. 1907, se va cere dela stat la timpul său.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avizați, ca recursurile ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial din *Tomești* să le trimită Preaonoratului Oficiu protoprezbiteral în Hălmagiu (Nagyhalmagy), având totodată se se prezenteze în sfânta biserică din *Tomești* spre ași arăta dexteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscuți poporului.

Din ședința comitetului parohial din *Tomești*, ținută la 20 nov. (3 dec.) 1909.

Ioan Vlad,
paroh, preș. comit. par.

Ioan Cucu,
șot. comit. parohial.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar,* protopr. insp. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătorești din *Chertiș* (ppresb) *Buteni*, prin aceasta să escrie din nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente:

1. În bani gata 400 cor. 2. În naturale 840 litre grâu și 840 litre cucuruz, în preț de 193 cor. 20 fil. 3) 4 Stâncini de lemne pentru învățător și 4 stânceni pentru încălzirea salei de învățământ, prețuite în 192 cor. 4. Conferința învățătorească 12 cor. Scripturistica 8 cor. 5. Dela înmormântări mari 80 fil. dela mici 40 fil. 6) Cortel și grădină de 751 □ stâncini.

Cel ales va avea să îndeplinească și conducă cântările bisericesti în sta biserică și totodată a instrua pe școlari în cântările ritual fără alta remunerațiune. Conducătorii de cor vor fi preferiți.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avizați, ca recursurile ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial din *Chertiș*, să-le trimită P. O. oficiu ppresbiteral din *Buteni* (*Buttyin*) având a-să prezentă în s-ta biserică din *Chertiș* spre a-si arăta dexteritatea în cant și tipic.

Chertiș din ședința comitetului parohial, ținută la 11/24 octomvrie 1909

Sabin Micluța
preș. com. paroh.

În conțelegere cu adm. prot. *Iuliu Bodea,* insp. școl.

—□—

2—3

Să escrie din nou concurs, pentru postul de învățător dela școala superioară gr. or. rom. din *Apateu* (ppresb. *Boroșineu*) cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul oficios.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele: a) 600 cor. solvite din cassa cultuală, b) 3 stâncini de lemne pentru învățător și 3 pentru sala de învățământ, c) 20 cor. pentru conferință, d) 10 cor. pentru scripturistica, e) drept de pășunat pentru 2 capete de vite, f) dela înmormântări 1 cor. iar cu „hora“ 2 cor. Locuința constătătoare din 2 chilii, cuină și un intravilan întreg. Întregirea salariului să va cere dela stat.

Recurenții cari vor alătură diplomă de conducători de cor, vor fi preferiți.

Doritorii de a ocupa acest post au ași trimită recursurile ajustate și cu atestat despre eventualul serviciu de până acum pe adresa comitetului paroh. la oficiului protopopesc din *Boroșjenő* (com. *Arad*) iar pentru a-si arăta dexteritatea în cele rituale sunt poftiți a se prezentă în vre-o duminică ori sărbătoare, în sfânta biserică.

Din ședința comitetului parohial din *Apateu* ținută în 8/21 nov. 1909

Atanasiu Popovicu
preș. com. par.

Petru Zoiu,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgiu,* ppresb. insp. de școale.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătorec dela școala confesională gr. or. rom. din *Bressovaț* (*Aga*), să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post, de o camdată, adecă până la întregirea dela stat, pusă deja în vedere, sunt:

1. În bani gata 28 cor. 80 fil.; 2. 720 litri grâu, prețuit în 81 cor. 60 fil.; 3. 720 litri cucuruz, prețuit în 60 cor.; 4. 3 jugăre 695 □ pământ, parte arător, parte fânați, prețuit în 80 cor.; 5. pentru conferință 6 cor. și pentru scripturistica 4 cor.; 6. dela înmormântări de prunci sub 7 ani, 40 fil.; iar dela cei peste 7 ani câte 80 fil. și dela liturgie pentru morți 1 coroană, apoi locuință liberă cu grădină intra și extravilană de 705 □

Comitetul parohial își rezervă dreptul ca bucatele să le poate rescumpără ori și când în bani, după prețul statorit în acest concurs.

Darea după pământ are să o poarte învățătorul.

Reflectanții au să-și aștearnă petițiile concursuale comitetului parohial, pe calea oficiului protopopesc gr.-or. rom. din *Belinț* (*Bélinec*, *Ternes-megy*) și să se prezenteze odată în lăuntru termenului concursual, în sf. biserică din *Bressovaț*, spre a-si arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Alesul prestează serviciile cantorale peste toți și cele dela cununii în deosebi, fără altă remunerație.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sârb,* ppresbiter.

—□—

2—3